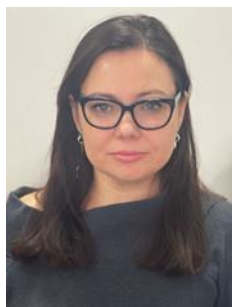

УДК 341.3(075.8)

DOI: 10.31733/2078-3566-2023-1-119-124

**Оксана
СОКИРИНСЬКА** ©
кандидат
юридичних наук,
доцент

**Інна
КОВАЛЬЧУК** ©
кандидат
юридичних наук,
доцент

(Білоцерківський національний аграрний університет,
м. Біла Церква, Україна)

ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ВІЙСЬКОВОГО КОНФЛІКТУ У КОСОВО З ТОЧКИ ЗОРУ ДІЇ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА

Досліджено правову кваліфікацію збройного конфлікту в колишній Югославії. Проаналізовано роль Ради Безпеки ООН у кваліфікації збройного конфлікту у Косово; на підставі аналізу резолюцій Ради Безпеки ООН встановлено динаміку реагування Ради Безпеки на збройний конфлікт у колишній Югославії у процесі його загострення.

Передумовою цього дослідження є те, що криза в Косово була важливою подією у сфері права збройних конфліктів. Вона почалася як гуманітарна криза з біженцями, поширюючись із Косова на сусідні регіони, особливо Албанію та колишню югославську республіку Македонія.

У цій статті розглядається *ius in bello*, а не *ius ad bellum*. Але при оцінці вжитих військових дій необхідно враховувати причину конфлікту. У цьому відношенні криза була спричинена гуманітарною ситуацією, що мала важливий вплив на сусідні держави та на регіональну стабільність.

Ключові слова: збройний конфлікт; конфлікт у Югославії; Косово; війна; етнотериторіальний конфлікт; правова кваліфікація; причини збройних конфліктів.

Постановка проблеми. За оцінками держдепартаменту США, під час конфлікту було вбито 11 тисяч косовських албанців. За твердженням уряду Сербії, втрати сербських збройних сил становили 5 тисяч, і приблизно 1,5 тисячі цивільних осіб було вбито в результаті здійснених повітряних бомбардувань. Напад сербських збройних сил на Косово призвів до однієї з наймасштабніших за всю історію XX століття депортацій цивільного населення.

Саме цей конфлікт підняв гостру дискусію про те, чи можна і у яких межах застосовувати норми міжнародного гуманітарного права до конфлікту неміжнародного характеру, у якому держава здійснює масові грубі порушення прав людини щодо власних громадян. В останні місяці 1998 року протиріччя між вимогами міжнародного гуманітарного права і нормами внутрішнього законодавства та суверенітету держав досягли критичної точки. З одного боку, безупинне побиття цивільних осіб в Косово породжувало політичний і моральний імператив діяти, а з іншого боку, ані Рада Безпеки ООН, ані установчі документи НАТО не надавали достатніх юридичних підстав для дій.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Тема військового конфлікту у Косово знайшла своє відображення у дослідженні таких українських вчених, як М. Буроменський, М. Гнатівський, Д. Коваль, А. Кориневич, Т. Короткий, В. Лисик, В. Репецький, О. Сенаторова, Ю. Усманов та ін. Однак предметне дослідження правової кваліфікації збройного конфлікту у Косово з точки зору дії

© О. Сокиринська, 2023
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-5171-2372>
o.sokirinska@ukr.net

© І. Ковальчук, 2023
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-1804-4189>
kovalchuk.inn@gmail.com

міжнародного гуманітарного права потребує більш детальної уваги.

Мета статті полягає у встановленні, на підставі аналізу наукових, публіцистичних, законодавчих джерел та статистичної інформації, негативних і позитивних факторів та власне сутності для кращого розуміння питання особливостей правової кваліфікації збройного конфлікту в Косово з точки зору міжнародного гуманітарного права.

Виклад основного матеріалу. Міжнародне гуманітарне право покладає на держави зобов'язання протидіяти серйозним порушенням, але виникає питання, чи заходять ці зобов'язання так далеко, щоб виправдати використання збройних сил проти іншої держави. З технічної точки зору конфлікт між цими вимогами призвів до прийняття рішення НАТО в березні 1999 року почати бомбардування Федеративної Республіки Югославія з метою захисту міжнародно визнаних прав людини та норм Міжнародного права. Однак, розглядаючи цю акцію НАТО, слід звернути увагу на рішення Міжнародного кримінального трибуналу стосовно колишньої Югославії у травні 1999 року, за яким президенту Мілошевичу було висунуто обвинувачення у скоєнні військових злочинів. Цей випадок став першим, коли подібне обвинувачення було висунуто проти діючого очільника держави [1, с. 47-48].

Треба зауважити, що конфлікт між сербами та албанцями загострювався протягом усіх 90-х років минулого століття. У Дейтонських мирних угодах 1995 року [2] ніяк не відобразилися конфлікти, що давно мали місце у Косово. Відсутність реального юридичного та політичного підґрунтя для врегулювання ситуації в Косово стало тригером для косовських албанців та сприяло мобілізації Армії визволення Косово (далі – АВК).

Наприкінці січня 1998 року АВК активізувала напади на сербську військову поліцію, що розташовувалась у західному Косово. Під час репресій сербів на початку лютого були ліквідовані ініціатори цих нападів, а також більше ніж 80 чоловік, що належали до їхньої спільноти.

Протягом усієї весни 1998 року протистояння між АВК і сербськими силами не вщухали. На початок літа 1998 року сили Мілошевича почали наносити все менш вибіркові удари по селам Центрального Косово, тим самим змушуючи (за різними оцінками) 300-400 тисяч людей тікати в гори, й фактично заблокували доступ гуманітарної допомоги до цих районів. На той час Захід вже був у відчаї та не знав, як зупинити насильство, що розгоралося. Однак питання про законний захист цивільного населення під час збройного конфлікту все ще було актуальним, оскільки Югославія підписала й Женевські Конвенції, і два Додаткові протоколи до них і, відповідно, була обмежена не тільки загальною статтею 3 Женевських Конвенцій, але й більш вагомими зобов'язаннями, що містяться у Додатковому Протоколі II [8].

У вересні розповсюдились повідомлення про вчинення сербськими збройними силами масових убивств цивільного населення. Громадське обурення жорстоким поведінням спонукало виникнення спорів про необхідність втручання на основі норм Міжнародного Гуманітарного Права. Але до єдиної думки про можливість гуманітарного втручання в умовах різкої опозиції з боку уряду Югославії Захід так і не дійшов. Як наслідок, країни Заходу домовилися вимагати від Мілошевича згоди на припинення вогню та застосування заходів, спрямованих на забезпечення безпеки в Косово, під незалежним контролем Організації з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ). Наприкінці листопада у відповідь на погодження з Мілошевичем скоротити чисельність військового контингенту у Косово і допустити туди гуманітарну допомогу Захід вимагав від АВК припинити військові дії.

Протягом листопада та грудня ця домовленість виконувалась: незалежним спостерігачам було дозволено вільно пересуватися Косовом, так само агенції, що займалися наданням гуманітарної допомоги, були допущені до цивільного населення, яке було вигнано із власних домівок. Але водночас сербські війська знову почали розгортатися у Косово, тим самим прямо порушуючи угоду. Повернення сербських військ потягло за собою відновлення військових дій у сільській місцевості. У цей же час відбулася подія, що суттєво вплинула на перебіг конфлікту. Так, 15 січня 1999 року в маленькому селі Рачак у південній частині Центрального Косово було знищено 45 чоловік. Наступного дня на місце події прибув голова місії ОБСЄ в Косово Уільям Уокер та охарактеризував те, що сталося, як злочин проти людяності [3]. Ці звинувачення були підкріплені опублікованим перехопленням розмов сербських поліцейських мобільним зв'язком, котре здійснили американські спецслужби. З цих розмов стало зрозумілим, що напад було свідомо

спрямовано проти цивільних осіб, які, можливо, співпрацювали з АВК.

Суттєві масові порушення, у яких звинувачували сербів, у сукупності з усе більш жорстокими репресіями з боку АВК слугували каталізатором для останніх зусиль організувати переговори між сторонами у Рамбуйє (Франція). Сесії, що проходили в обстановці напруження та взаємних обвинувачень, завершилися повним відхиленням югославським президентом Мілошевичем пропозицій, котрі з самого початку були основою для переговорів. Тому 4 березня НАТО почало бомбардування. Першочерговою метою нанесення ударів були тактичні об'єкти в Косово та стратегічні об'єкти в Сербії.

Для того щоб уникнути роботи сербської протиповітряної оборони, пілоти НАТО здійснювали бомбардування з великої висоти (5 км та вище) та в нічний час. Погані погодні умови та застосована сербськими збройними силами тактика ухилення суттєво ускладнювала повітряні операції. Як повідомляли представники НАТО, приблизно у трьох випадках під час нальотів на Косово сили НАТО помилково вразили цивільних осіб у конвоях та транспортних колонах, а також полонених бійців АВК, які знаходилися в будівлях. У Сербії встановлені цілі включали промислові об'єкти, мости, залізничні вузли, міські енергосистеми. Аби припинити військову пропаганду Белграда, навіть було прийнято одне зі спірних рішень про нанесення удару по будівлі радіо та телебачення Сербії.

У НАТО такі дії виправдовували необхідністю захистити цивільне населення Косово від нескінченних порушень прав людини, забезпечити європейську безпеку та зберегти довіру до НАТО. Але оскільки ці бомбардування жодним чином не перешкоджали сербським збройним силам посилювати етнічні чистки в Косово, то такі виправдання позбавлені будь-якого сенсу. Тоді питання захисту цивільних осіб перетворилось у питання попередження геноциду. Достеменно встановити, що ж насправді відбувалося в Косово, було неможливо. Біженці повідомляли про вбивства сотень, а то й навіть тисяч людей. У громадській свідомості ще свіжою була пам'ять про Сребреніце, а на щоденних брифінгах керівництва НАТО та уряду США постійно говорили про масові вбивства.

Питання про реальну кількість вбитих цивільних осіб під час сербських ексцесів залишається спірним. Хоча спори про кількість людей, що були змушені залишити свої домівки та втікати від конфлікту були менш актуальними. Протягом тижня після початку бомбардувань кордони Албанії, Македонії та Чорногорії перетнули сотні тисяч людей. Станом на середину квітня, за приблизними оцінками, 800 тисяч людей покинули Косово, і ще 500 тисяч залишили свої домівки і стали вимушеними переселенцями.

Міжнародний кримінальний трибунал щодо колишньої Югославії 27 травня 1999 року оголосив обвинувальний висновок проти президента Мілошевича за скоєні ним злочини проти людяності. У цьому висновку, що стосувався переважно подій, котрі відбулися після 1 січня 1999 року, Мілошевич разом із чотирма іншими військовими керівниками Сербії обвинувачувався у масових депортаціях, вбивствах та переслідуваннях цивільних осіб – косоварів за політичними, расовими та релігійними мотивами. Спеціально згадувалися вбивства в Рачаці та шести інших селах, поіменно називалися 340 вбитих там албанців [7].

Після закінчення Другої світової війни у статті 27 Четвертої Женевської Конвенції 1949 року було чітко передбачено, що жінки повинні бути захищені від будь-яких зазіхань на їхню гідність, особливо від звалтувань, примушування до заняття проституцією та будь-яких інших неприйнятних нападів. Однак недоліком цієї норми, на нашу думку, є те, що вона може застосовуватися тільки у міжнародних збройних конфліктах, а в перші місяці боснійського конфлікту світова спільнота сперечалася, що саме являє собою цей конфлікт, як його класифікувати: як громадянську війну в межах республіки, що є складовою частиною Югославії і намагається незаконно від'єднатися від неї, або ж міжнародний конфлікт – агресію проти нової суверенної держави Боснія і Герцеговина, що вчиняється за підбурюванням або за прямої підтримки Белграда.

Однак, на нашу думку, щодо питання про звалтування як про військовий злочин ці спори не мають жодного значення. Під час збройних конфліктів неміжнародного характеру жінки користуються захистом загальної статті 3 усіх чотирьох Женевських Конвенцій 1949 року [10-13]. Хоча пряма заборона звалтування в них не міститься, на Міжнародному трибуналі щодо колишньої Югославії прокурор пред'явив звинувачення в сексуальних нападах за ст. 3, застосовуючи норми, що містяться в ній і стосуються жорстокого поводження, катувань та грубого посягання на людську гідність, а особливо

– ставлення, що принижує. Додаткові протоколи до Женевських Конвенцій 1977 року надають жінкам ще більшого захисту. Апеляційна палата трибуналу щодо колишньої Югославії заявила, що загальна стаття 3 надає мінімальні гарантії захисту в будь-яких збройних конфліктах. Таким чином, суттєві порушення її норм як у міжнародних та внутрішніх конфліктах мають розглядатися як військові злочини [8].

Аналіз югославського конфлікту свідчить, що сексуальний напад може розглядатися як військовий злочин і тоді, коли він спрямований проти чоловіків. Душко Тадіч, боснійський серб, був засуджений, поміж іншого, за порушення загальної статті 3, що інкорпорована в Статут трибуналу щодо колишньої Югославії під заголовком «порушення законів та звичаїв війни», за його участь у події, коли один із ув'язнених у місті Омаршк був вимушений відкусити яєчка у іншого ув'язненого [5]. В подальшому трибунал щодо Югославії підтвердив належність інших дій до звалтування як військового злочину, засудивши Анте Фурундзіча, командира одного з хорватських нерегулярних формувань, який дозволив своєму підлеглому звалтувати жінку-мусульманку. Справа Фурундзіча [6] розглядалася на першому судовому процесі за обвинуваченням за скоєння військових злочинів, що були цілком пов'язані зі звалтуванням. Трибунал ретельно вибирав нейтральні по відношенню до статевої приналежності формулювання, визначаючи жертвами звалтування чоловіка чи жінку.

Спочатку ефект від пред'явлення діючому голові держави обвинувачень у скоєнні військових злочинів і злочинів проти людяності був знівелюваний спорами про своєчасність цього кроку. Спільнота замислювалася, чи не посилить нова загроза юридичного переслідування небажання Мілошевича до політичного врегулювання та чи не буде оголошення обвинувального висновку розцінено як політичний крок, інспірований НАТО та США? Як саме пред'явлене обвинувачення вплинуло на думки та почуття Мілошевича, можна тільки здогадуватись. Але вже через кілька днів після оголошення обвинувального висновку він виявив більшу готовність до дипломатичного врегулювання, ніж це було раніше. Угоду про припинення військових дій було укладено 10 червня 1999 року [4].

Війна залишила після себе багато затяжних юридичних спорів. Перше питання, що було фактично вирішено наявними звітами, стосувалося кількості жертв. У більшості звітах кількість убитих протягом весни 1999 року оцінюється приблизно у 10 тисяч осіб. У Косово ще довго продовжували працювати слідчі та експерти, а також Організація з безпеки і співробітництва в Європі, які, спираючись на досвід судового розслідування етнічних чисток у Боснії, врешті-решт виявили кілька тисяч тих, хто пропав безвісти або, ймовірно, були вбиті.

Спірним у цьому конфлікті досі залишається питання геноциду з боку сербів. Геноцид – це злочин, який визначається дуже вузько з точки зору права, оскільки його не можна плутати з жорстокістю щодо цивільного населення, котра неминує притаманна будь-якому збройному конфлікту. Однак у квітні та травні 1999 року побоювання щодо намірів і можливостей Мілошевича скоїти геноцид були достатньо обґрунтованими. У той час було багато відомо про його наміри, але мало – про реальну обстановку в Косово. Виключенням стала інформація про 800 тисяч осіб, які втекли з країни, а решта цивільного населення виявилася цілком безпорадною перед військами сербської армії, що фактично не відчувала супротиву.

Міжнародне право вимагає від держав уживати заходи з попередження актів геноциду. Однак досі не існує жодних прецедентів та об'єктивних критеріїв, що дозволили б світу чітко визначати ті чи інші дії як геноцид. Враховуючи різке зростання після закінчення «холодної війни» занепокоєння світової спільноти щодо проблем Міжнародного гуманітарного права та проявів злочину геноциду, є необхідність додати до загальних принципів визначення, що будуть як практично застосовані, так і емпірично обґрунтовані, а також дозволять встановити межу, за якою починається геноцид. Можливо, війна в Україні і буде тим тригером, відправною крапкою, що дозволить світовій спільноті не тільки визначитись із поняттям, але й швидше реагувати на такі прояви, спрямовуючи допомогу на підтримку держав, що постраждали внаслідок зазначених дій.

Слід також звернути увагу на збитки, завдані навколишньому середовищу. Восени 1999 року дві різні та незалежні одна від одної групи експертів ООН вивчали екологічні наслідки бомбардувань Косово. Вони дійшли висновку, що екологічні наслідки цих бомбардувань дуже важко відділити від збитків, що були заподіяні навколишньому

середовищу раніше, ще за часів комуністичної епохи. Але потенційний вплив на навколишнє середовище авіаційних бомб, артилерійських снарядів, що не розірвалися, касетних бомб, що перебували на озброєнні НАТО, залишається предметом жорстких дискусій. Розглядаючи можливі військові злочини, котрі скоїло НАТО, канцелярія прокурора Міжнародного кримінального трибуналу щодо колишньої Югославії констатувала у грудні 1999 року, що жодних формальних розслідувань дій НАТО під час конфлікту у Косово не запроваджувалось. Однак той факт, що таке питання взагалі порушувалося та заслуховувалося, має велике значення для визначення потенційної підсудності та обсягу повноважень нині діючого Міжнародного Кримінального Суду з метою окреслення правомірності дій великих держав у майбутніх конфліктах. Скоріш за все, світові лідери, навчені попереднім досвідом, сьогодні намагаються бути дуже обережними й у своїх судженнях, й у своїх діях, й у своїй допомозі.

Висновки. Через дискусії навколо проблем Міжнародного Гуманітарного Права війна в Косово викликала й серед громадськості, і в офіційних колах суперечки, що не були притаманні жодному з конфліктів 90-х років. Однак із усіх цих суперечок дуже яскраво вимальовується один юридичний і політичний факт, а саме: вперше була здійснена міжнародна військова акція з метою протистояти серйозному порушенню гуманітарних норм збройним шляхом. З огляду на це питання юридичної правомірності подібної акції за відсутності санкції Ради Безпеки є важливим, але не головним. Необхідно розвивати та вдосконалювати механізми юридичного обґрунтування, контролю та практичних дій, але не можна нехтувати отриманими уроками. У випадку конфлікту у Косово світова спільнота змогла знайти загальну мету для попередження геноциду.

Список використаних джерел

1. Aksar Y. Implementing International Humanitarian Law: From the Ad Hoc Tribunals to a Permanent International Criminal Court. London and New York : Routledge, 2004. 314 p.
2. Dayton Agreement. (1995, November 21). United Organization Peacemaker. URL: <https://peacemaker.un.org/bosniadaytonagreement95>.
3. European Union Force in BiH. Operation ALTHEA. (n.d.). euforbih.org. Retrieved April 28, 2021. URL : <http://euforbih.org/eufor/>.
4. Framework Agreement (Ohrid Agreement). 2001. August 13. URL : <https://www.peaceagreements.org/viewmasterdocument/381>.
<https://peacemaker.un.org/fyromohridagreement2001>
5. Prosecutor v. D. Tadic: Case No.: IT-94-1: Judgement. 7 May 1997. URL : <https://www.icty.org/x/cases/tadic/tjug/en/tad-ts70507JT2-e.pdf>.
6. Prosecutor v. D. Tadic: Case No.: IT-94-1-A (Appeals Chamber): Judgement. 15 July 1999. URL : <https://www.icty.org/x/cases/tadic/acjug/en/tad-aj990715e.pdf>.
7. United Nations International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia. History. URL : <https://www.icty.org/sid/95?userLanguage=en>.
8. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), від 8 червня 1977 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_199#Text.
9. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв збройних конфліктів неміжнародного характеру (Протокол II), від 8 червня 1977 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_200#Text.
10. Конвенція про захист цивільного населення під час війни. Женева, 12 серпня 1949 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#Text.
11. Женевська Конвенція про поводження з військовополоненими. Женева, 12 серпня 1949 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/go/995_153.
12. Женевська Конвенція про поліпшення долі поранених і хворих в діючих арміях. Женева, 12 серпня 1949 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/go/995_151.
13. Конвенція про поліпшення долі поранених, хворих та осіб, які зазнали корабельної аварії, зі складу збройних сил на морі. Женева, 12 серпня 1949 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/go/995_152.

Надійшла до редакції 01.03.2023

References

1. Aksar, Y. Implementing International Humanitarian Law: From the Ad Hoc Tribunals to a Permanent International Criminal Court. London and New York : Routledge, 2004. 314 p.
2. Dayton Agreement. (1995, November 21). United Organization Peacemaker. URL: <https://peacemaker.un.org/bosniadaytonagreement95>.
3. European Union Force in BiH. Operation ALTHEA. (n.d.). euforbih.org. Retrieved April 28, 2021. URL : <http://euforbih.org/eufor/>.

4. Framework Agreement (Ohrid Agreement). 2001. August 13. URL: <https://www.peaceagreements.org/viewmasterdocument/381>.
5. Prosecutor v. D. Tadic: Case No.: IT-94-1: Judgement. 7 May 1997. URL: <https://www.icty.org/x/cases/tadic/tjug/en/tad-ts70507JT2-e.pdf>.
6. Prosecutor v. D. Tadic: Case No.: IT-94-1-A (Appeals Chamber): Judgement. 15 July 1999. URL: <https://www.icty.org/x/cases/tadic/acjug/en/tad-aj990715e.pdf>.
7. United Nations International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia. History. URL: <https://www.icty.org/sid/95?userLanguage=en>.
8. Dodatkovyy protokol do Zhenevs'kykh konventsiy vid 12 serpnia 1949 roku, shcho stosuyet'sya zakhystu zhertv mizhnarodnykh zbroynykh konfliktiv (Protokol I) [Additional Protocol to the Geneva Conventions of August 12, 1949, relating to the Protection of Victims of International Armed Conflicts (Protocol I)], vid 8 chervnua 1977 r. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_199#Text. [in Ukr.].
9. Dodatkovyy protokol do Zhenevs'kykh konventsiy vid 12 serpnia 1949 roku, shcho stosuyet'sya zakhystu zhertv zbroynykh konfliktiv nemizhnarodnoho kharakteru (Protokol II) [Additional Protocol to the Geneva Conventions dated August 12, 1949, relating to the protection of victims of armed conflicts of a non-international nature (Protocol II)], vid 8 chervnua 1977 r. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_200#Text. [in Ukr.].
10. Konventsiya pro zakhyst tsyvil'noho naselennya pid chas viyny [Convention on the Protection of the Civilian Population in Time of War]. Zheneva, 12 serpnia 1949 r. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#Text. [in Ukr.].
11. Zhenevs'ka Konventsiya pro povodzhennya z viys'kovopolonenyi [Geneva Convention on the Treatment of Prisoners of War]. Zheneva, 12 serpnia 1949 r. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_153. [in Ukr.].
12. Zhenevs'ka Konventsiya pro polipshennia doli poranenykh i khvorykh v diyuchykh armiyakh [Geneva Convention on the Amelioration of the Fate of the Wounded and Sick in Active Armies]. Zheneva, 12 serpnia 1949 r. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_151. [in Ukr.].
13. Konventsiya pro polipshennia doli poranenykh, khvorykh ta osib, yaki zaznali korabelnoi avarii, zi skladu zbroynykh syl na mori [Geneva Convention on the Amelioration of the Fate of the Wounded, Sick and Shipwrecked Members of the Armed Forces at Sea]. Zheneva, 12 serpnia 1949 r. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_152. [in Ukr.].

ABSTRACT

Oksana Sokyrnyska, Inna Kovalchuk. Legal analysis of the military conflict in Kosovo from the point of view of international humanitarian law. The article examines the legal qualification of the armed conflict in the former Yugoslavia. The role of the UN Security Council in qualifying the armed conflict in Kosovo is analyzed; based on the analysis of UN Security Council resolutions, the dynamics of the Security Council's response to the armed conflict in the former Yugoslavia in the process of its escalation was established.

The short but brutal conflict in Kosovo, which lasted from February 1998 to mid-June 1999, became the source of long-standing debates among Western governments and the public about the purpose and methods of collective military action. In view of the present Ukraine, the conflict that erupted from a conflict of a non-international nature, we consider it necessary to turn in this publication to the history of the conflict, which took place even in the 20th century, but on the scale of the existence of states, recently. The war prompted Belgrade's efforts to purge the Federal Republic of Yugoslavia of all non-Serb population. It was then that the first large-scale military action in the history of the NATO alliance took place, which was a response to the lawlessness that took place.

The article becomes especially relevant given the sharp growth, after the end of the «Cold War», of the concern of the world community regarding the problems of International Humanitarian Law and manifestations of the crime of genocide. International humanitarian law needs changes: to the general principles, it is necessary to add definitions that will be both practically applied and empirically grounded, and will also allow establishing the line at which genocide begins. Perhaps the war in Ukraine will be the trigger, the starting point, which will allow the world community not only to define the concept, but also to respond more quickly to such manifestations, directing aid to support the states that suffered as a result of these actions.

Keywords: *armed conflict; conflict in Yugoslavia; Kosovo; war; ethno-territorial conflict; legal qualification; causes of armed conflicts.*